Turkish Studies *- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*
Volume 8/10 Fall 2013, p. 67-76, ANKARA-TURKEY

ALMANCA, FRANSIZCA VE İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMLERİNDEOKUYAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ KAYGILARI*

*Hasan ATMACA***

ÖZET

Günümüzde, ülkeler arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerin artmasıyla birlikte yabancı dil toplumumuz için önemli bir ihtiyaç haline dönüşmüştür. Bu sebeple yabancı dil bilen nitelikli insanlar yetiştirmek büyük bir önem arz etmektedir. Yabancı dil bilen kaliteli insan yetiştirmek için en büyük görev ise, mesleki açıdan donanımlı, kendini sürekli geliştiren ve yenileyen, kendine güvenen geleceğin yabancı dil öğretmenlerine düşmektedir. Öğretmen adayları beş yıl zorlu bir mesleki eğitim sürecinden geçerler ve bu sürenin sonunda mesleki yeterliğe ve donanıma sahip yabancı dil öğretmen adayı olarak mezun olurlar. Bu süreçte yabancı dil öğretmeni adayları bir çok kaygı taşımaktadırlar ve bunlardan en önemlisi de mesleki kaygıdır.

Bu çalışmanın amacı da, öğretmen adaylarının mesleki kaygı alanlarına ilişkin kaygı düzeylerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda başlıca su sorulara cevap aranmaktadır: (1) Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok hangi mesleki kaygı alanlarında yoğunlaşmaktadır? (2) Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları cinsiyete göre değişmekte midir? (3) Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları öğrenim gördüğü anabilim dallarına göre değişmekte midir?(4) Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarında yaş faktörünün etkisi var mıdır? Yürütülen çalışmanın evrenini, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem olarak, Alman Dili Eğitimi, Fransız Dili Eğitimi ve İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri seçilmiştir. Çalışmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve " Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği" yoluyla toplanmıştır. Veriler SPSS 20 istatistik programı ile analiz edilmiş ve bulgular yorumlanarak Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmeni adaylarının taşıdıkları mesleki kaygı düzeyi "kaygı alanları"(Ben Merkezli-Görev Merkezli ve Öğrenci Merkezli Kaygılar) bakımından saptanmaya çalışılmıştır. Çıkan sayısal veriler sonuç bölümünde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, mesleki kaygı, öğretmen adayı.

---

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

**Arş. Gör.,Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi A.B.D., El-mek: hasan.atmaca@omu.edu.tr

THE PROFESSIONAL CONCERNS OF TEACHER CANDIDATES WHO ENROLLED IN ENGLISH, FRENCH AND GERMAN TEACHING DEPARTMENTS

ABSTRACT

Nowadays, foreign language has become a critical need for our society with the increase of political, economic and cultural relations between the countries. For his reason, training qualified people who know a foreign language has a great importance. A major duty to train a qualified person belongs to well-equipped, self-improvement, self-reliant foreign language teachers. Teacher candidates undergo five years of professional training process and they are graduated as foreign language teacher candidate who has a professional qualification and equipment at the end of this period. In this process, foreign language teacher candidates are carrying a lot of anxiety; the most important one is professional concern.

The purpose of this study is to determine anxiety levels of teacher candidates related to the areas of Professional concern. For this purpose, we have tried to answer this questions: 1) Which areas are teacher candidates concerned most?, 2) Do the Professional concerns of teacher candidates differentiate according to their gender?, 3) do the Professional concerns of teacher candidates differentiate according to the departments they are in?, 4) Do the Professional concerns of teacher candidates differentiate according to their age? The participants of the research is the students of foreign language teaching department in university of Ondokuz Mayıs and the sampling includes the fourth grade students of three departments: English language teaching, French language teaching and German language teaching departments. The data was collected through the "personal information form" developed by the researcher and the "anxiety inventory of teacher candidates". The data was analyzed with SPSS 20 and the results of data are discussed in the conclusion.

KeyWords: Foreign language, professional concern, teacher candidate.

1.Giriş

Türkiye'nin gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmesi için iyi yetişmiş, nitelikli insan kaynağına sahip olması gerekmektedir. Kuşkusuz nitelikli insan yetiştirebilmek ülkenin eğitim sistemi ile yakından ilişkilidir. Günümüzde bilimsel ve teknolojik ilerlemeler eğitim gören bireylere öğrenmeyi kolaylaştıran birçok imkân sunmasına rağmen, öğretmen eğitim-öğretim ekseninde yeri doldurulamayan temel öğe olma özelliğini her zaman korumaktadır. Öğretmenler her zaman eğitim sisteminin odak noktası olmuşlardır. Çağımızın eğitim-öğretim alanına sunduğu bütün olanaklar ancak nitelikli öğretmenler ve nitelikli öğretmen adayları sayesinde yararlı ve başarılı olabilir. Bu durumda öğretmenin kişiliği, mesleki yeterliliği ve öğrencilere yönelik tutumu büyük önem taşımaktadır (Ensari,2000:85). Öyle ki eğitim sisteminin başarısı yetiştirilen öğretmenlerin kalitesine bağlıdır.

Bir ülkenin geleceğinde öğretmenler önemli roller üstlenmektedir. Öğretmenlerin üstelendiği en önemli rol ise, ülkenin geleceğini inşa edecek bireyleri yetiştirmesidir. Özden öğretmenlerin en temel ve en önemli rolünü şu sözleriyle çok güzel ifade etmektedir: Bir ülkenin, bir toplumun geleceğinin mimarı öğretmenlerdir. Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültürel değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenler başrolü oynamaktadır (Özden,1999:9). Bu derece hayati önem taşıyan bir misyona sahip öğretmenlerin mesleki açıdan donanımlı yetiştirilmesi de ayrıca önem taşımaktadır. Temel görevi öğrenmeyi sağlamak olan öğretmenlerin, bu görevi yerine getirebilecek yeterli mesleki niteliklere sahip olması gerekmektedir. Erden'in de belirttiği üzere bir öğretmenin mesleki niteliği genel kültür, konu alanı bilgisi ve öğretmenlik bilgi ve becerilerine bağlıdır. Bir öğretmenin her ne kadar kişilik özellikleri iyi seviyede olursa olsun yukarıda belirtilen mesleki özelliklere yeteri kadar vakıf değilse başarılı ve etkili bir öğretmen olabilmesi mümkün değildir (Erden,1999:43). Bu bakımdan öğretmenlik aslında bir sanattır. Öğretmen adaylarının bu sanatı en iyi şekilde uygulayabilmesi için, eğitim sürecinde edindiği teknik bilgilerini kişilik özellikleri ile bütünleştirip kullanması gerekir. Öğretmenlik gerçek anlamda insan üzerinde çalıştırmayı gerektirdiği için, eğitim ortamında değer, beklenti, tutum, direnç gibi insana özgü kolaylıkla kontrol edilemeyen pek çok değişken yer alır (Şahin, 2004:284).

Öğretmen adayları mesleki eğitimleri süresince bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler alanlarında mesleğe uygun davranış biçimleri geliştirirler en önemlisi de neyi, nasıl ve ne zaman öğretecekleri konusunda bilgi sahibi olurlar (Doğan&Çoban, 2009:159). Böyle bir donanıma sahip öğretmen adayları da karşılaşabilecekleri her türlü güçlüğün üstesinden gelme becerisine sahip olurlar, motivasyonları artar ve kaygıya sebep olacak olumsuz durumlarında önüne geçmiş olurlar. Çeliköz ve Çetin'e (2004) göre de öğretmen adayları mesleğe yönelik olumlu davranış geliştirdikleri takdirde, öğretmenlik mesleğine adım attıklarında görevini tam olarak yapabilirler, araştırmacı ve yaratıcı düşünme kabiliyetini geliştirebilirler, öğrencileri daha kolay motive edebilirler, zamanı daha etkili kullanabilirler ve son olarak alanındaki yenilikleri daha yakından takip edebilirler.

Fromm'a göre, insan tarihsel ve bireysel gelişim süreci içinde geliştikçe kendini yalnız ve soyutlanmış hisseder ve bu durum kaygı yaratır. Birey bu durumdan egemen olma, yok etme, boyun eğme ve robotlaşma gibi savunma mekanizmalarını kullanarak kurtulmaya çalışır (Ensari,2000:86). Kaygı kavramını farklı şekillerde tanımlamak mümkündür. Genel olarak üzüntü, endişe duyulan düşünce ya da tasa olarak tanımlanabilir. Tıpta ise kaygı, genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu olarak ifade edilmektedir.

Öğretmen adaylarının meslekle ilgili kaygıları belirli zaman aralıklarında bazı noktalarda yoğunlaşır. Özellikle bu kaygılar mezuniyet aşamasında, atanma, kpss sınavı veya iş bulma kaygılarıyla doruk noktasına ulaşır.

Fuller'e göre (1969) öğretmen adaylarındaki mesleki kaygı durumu üç grupta toplanabilir. Bunlardan birincisi ben-merkezli kaygılar, ikincisi görev-merkezli kaygılar üçüncüsü ise öğrenci merkezli kaygılardır. Her kaygı türü her öğretmen adayında farklı seviyelerde kendini gösterebilir, çünkü her bireyin karşılaştığı herhangi bir kaygısal durum karşısında gösterdiği tepki farklıdır.

Ben-merkezli kaygıların odak noktası bireyin kendisidir. Ben-merkezli kaygıları taşıyan öğretmen adayı, öğretmenlik mesleğini başarıp başaramayacağı endişesini taşır ve bu nedenle sürekli olarak tedirginlik yaşar. Bur durumdaki bir öğretmen adayı daima şu soruları kendisine sorar: 1) Acaba öğretmenlik mesleği bana göre mi? 2) Acaba öğretmenlik mesleğini her gün nasıl yapacağım? 3) Acaba veliler öğretmenliğim bakımından beni yeterli görecekler mi? Görev-merkezli kaygılar bireyin öğretmenlik mesleği ile alakalıdır. Görev-merkezli kaygıları taşıyan bir

öğretmen adayı, iyi bir öğretmen olabilme kaygısını taşır ve bu sebeple alanında meydana gelen yenilikleri, yeni öğretim yöntemlerini, yeni öğretim araç-gereçlerini yakından takip eder. Böyle durumdaki bir öğretmen adayı kendisine sürekli şu soruları yöneltir: 1) Acaba her gün çok sayıda öğrenciyle başa çıkabilecek miyim? 2) Acaba öğretim konusunda yeni yöntemleri, yeni teknikleri, yeni materyalleri nasıl elde edebilirim? 3) Acaba öğretmenden beklenen çok sayıda görevi yerine getirebilecek miyim? Öğrenci-merkezli kaygıların odak noktası ise öğrencilerdir. Öğrenci-merkezli kaygıları yaşayan bir öğretmen adayı daha çok öğrenci merkezli düşünür ve her bir öğrencinin fiziksel, zihinsel, duygusal veya sosyal ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağının endişesini taşır ve kendisini bu alanda yoğunlaştırır. Bu durumdaki bir öğretmen adayı kendisine sürekli şu soruları sorar: 1) Acaba her öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki daha kolay ve daha çabuk öğrenme gerçekleşsin? 2) Acaba her öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki öğrenciler kendilerine güven ve başarı duygularını geliştirsin? 3) Acaba her bir öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki kendi potansiyelini keşfetsin ve geliştirsin? (Saban ve Diğerleri,2004:198).

Mesleki kaygı ile ilgili alanyazın incelendiğinde, bu konuda yapılmış çeşitli araştırmalara rastlamak mümkündür. Taşğın (2006) Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarına yönelik yaptığı çalışmasında cinsiyet faktörünün öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Sonuç olarak ben-merkezli ve görev-merkezli kaygı türlerinde bayanların kaygı düzeylerinin erkek adaylarınkinden daha yüksek olduğunu, öğrenci merkezli kaygı düzeyinde ise anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Dilmaç (2010) Görsel Sanatlar Öğretmeni Adayları üzerinde yaptığı mesleki kaygı düzeyi ile ilgili araştırmada, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını cinsiyet, ailelerin gelir düzeyleri ve mezun oldukları lise türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap aramıştır. Bu bağlamda çalışmanın sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeni görev-ben ve öğrenci merkezli kaygı türlerinde anlamlı farklılığa yol açan bir değişken olmamıştır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmeni adaylarının düşük düzeyde mesleki kaygıya sahip oldukları sonucuna varmıştır.

Ünaldı ve Alaz'ın (2008) ''Coğrafya Öğretmenliğinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi'' adlı çalışmalarında, öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini farklı değişkenler aracılığıyla ölçmüş ve bu değişkenlerden cinsiyet faktörünün ben-görev ve öğrenci merkezli kaygı türlerinde anlamlı farklılığa yol açacak bağımsız bir değişken olmadığını saptamıştır. Ancak tüm kaygı türlerinde bayan adayların aritmetik ortalamasının erkeklerinkinden yüksek olduğunu belirtmiştir.

Bozdam ve Taşğın (2011) ''Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi'' başlıklı çalışmalarında, Selçuk Üniversitesinde Eğitim Fakültesinin farklı öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemişler ve araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının cinsiyet ve yetiştikleri yer değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını, buna karşılık mesleki kaygı düzeylerinin yaş ve branş değişkenlerine göre önemli olduğunu saptamışlardır.

Köse'nin (2006) ''Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Kaygıları'' adlı çalışmasında, farklı üniversitelerin müzik öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının taşıdıkları mesleki kaygı düzeyi, kaygı alanları bakımından saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda müzik öğretmeni adaylarının ben-merkezli kaygı düzeyi ortalaması 32,19, görev-merkezli kaygı düzeyi ortalaması 32,32, öğrenci-merkezli kaygı düzeyi ortalaması 33,29 olarak değer bulmuştur. Bu durum müzik öğretmeni adaylarının üç kaygı alanında da mesleki kaygı düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Bu araştırmanın temel amacı, Fransızca, Almanca ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygılarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada mesleki kaygı alanları BMK (ben-merkezli kaygı), GMK (görev-merkezli) ve ÖMK (öğrenci-merkezli) kısaltmalarıyla yer almaktadır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmamızda şu sorulara cevap aranmıştır:

1-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok hangi mesleki kaygı alanında yoğunlaşmaktadır?

2-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları cinsiyete göre değişmekte midir?

3-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları öğrenim gördüğü anabilim dallarına göre değişmekte midir?

4-Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarında yaş faktörünün etkisi var mıdır?

2. Yöntem

2.1.Evren ve Örneklem

Bu araştırmada betimsel analiz modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği, Fransızca Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde öğrenime devam eden 31'i erkek, 99'u kız olmak üzere toplam 130 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Tablo 1. Çalışmanın Örneklemi

Bölüm	N	F(%)
Almanca Öğretmenliği	**Bayan: 28**	**21,5**
	Erkek: 7	**5,4**
Fransızca Öğretmenliği	**Bayan: 36**	**27,7**
	Erkek: 9	**6,9**
İngilizce Öğretmenliği	**Bayan: 35**	**26,9**
	Erkek: 15	**11,6**
Toplam	**130**	**100**

2.2. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler Saban, Korkmaz ve Akbaş (2004) tarafından, Borich'den uyarlanarak geliştirilen ''Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği''nin uygulanmasıyla elde edilmiştir. Ölçek 45 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçekte öğretmen adaylarına beşli likert tipine (1=kaygılanmıyorum, 2=çok az kaygılanıyorum, 3=kısmen kaygılanıyorum, 4=oldukça kaygılanıyorum, 5=çok kaygılanıyorum) göre hazırlanmış kaygı düzeylerini ölçen sorulara cevap vermeleri istenmiştir.

Öğretmen Adayı Kaygı ölçeği, ben-merkezli kaygılar, görev-merkezli kaygılar ve öğrenci merkezli kaygılar olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Her bir bölüm için madde sayısı ise 15'tir. Ben-merkezli kaygıları ölçen maddeler sırasıyla şunlardır: 2, 4, 9, 13, 14, 18, 20, 24, 26, 28, 30, 32, 35 ve 44. Görev-merkezli kaygıları ölçen maddeler ise 1, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 16, 21, 25, 27, 31, 33, 40 ve 42'dir. Son olarak öğrenci-merkezli kaygıları ölçen maddeler ise şunlardır: 5, 15, 17, 19, 22, 23, 29, 34, 36, 37, 38, 39, 41, 43 ve 45. Bu durumda bir öğretmen adayının her bir bölümden alabileceği en yüksek puan 75'tir. Buna göre, bir öğretmen adayının herhangi bir

mesleki kaygı düzeyinde aldığı puan ne kadar yüksekse, o kaygı türünü yüksek derecede taşıyor demektir(Saban ve diğerleri, 2004:200).

Öğretmen kaygı ölçeği, ilk önce Fuller ve meslektaşları (Fuller ve Parson,1974) tarafından geliştirilmiş ve daha sonra başka araştırmacılar (Rogan,Borich&Taylor, 1992) tarafından ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları da yapılarak çeşitli araştırmalarda kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan Öğretmen Adayı KAYGI Ölçeği'nin güvenirliliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Buna göre, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları birinci bölümü (ben-merkezli kaygılar) için .76, ikinci bölümü (görev-merkezli kaygılar) için .73, üçüncü bölümü (öğrenci-merkezli kaygılar) için ise .76 olarak hesaplanmıştır (Saban, Korkmaz, Akbaşlı, 2004).

2.3. Verilerin Analizi

Ölçeğin uygulanmasıyla elde edilen verilerin analizi ve yorumu için SPSS 20 istatistik programından yararlanılmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları aritmetik ortalamalar (X) ve standart sapmalar (SS) kullanılarak betimlenmiştir. Grupların aritmetik ortalamaları arasında fark olup olmadığını anlama amacıyla t testine başvurulmuştur. İkili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup-t testi, üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bütün karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi, .05 olarak alınmıştır.

3. Bulgular Ve Yorum

Çalışmanın bu bölümünde, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarına ilişkin elde edilen bilgiler tablolar halinde ve araştırma sorularına göre alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

1-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok hangi mesleki kaygı alanında yoğunlaşmaktadır?

Tablo 2. Kaygı türlerinin genel olarak dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kaygı Türleri	N	X	SS
4.Sınıf	**BMK** (Ben-merkezli Kaygılar)	130	33,98	11,536
	GMK (Görev-merkezli Kaygılar)	130	38,30	10,469
	ÖMK (Öğrenci-merkezli Kaygılar)	130	36,54	12,17

Tablo II, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının genel olarak dağılımını ifade etmektedir. Tablo II incelendiğinde, öğretmen adaylarının kaygı türleri (ben-merkezli, görev-merkezli ve öğrenci merkezli) birbirlerinden istatistiksel açıdan önemli derecede farklılık göstermektedir. Buna göre dördüncü sınıf öğretmen adaylarının ben-merkezli kaygıları (X=33,98), görev-merkezli (X=38,30) ve öğrenci-merkezli (X=36,54) kaygılara göre daha düşük seviyede taşıdığı görülmektedir.

2-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları cinsiyete göre değişmekte midir?

Tablo III. Cinsiyete Göre Kaygı Türlerinin Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kaygı Türleri	Cinsiyet	N	X	SS	P≤.05
4. Sınıf	BMK	Kız	31	33,80	11,628	.76
		Erkek	99	34,51	11,407	
	GMK	Kız	31	38,44	10,425	.78
		Erkek	99	37,83	10,767	
	ÖMK	Kız	31	36,35	12,572	.75
		Erkek	99	37,12	10,956	

Tablo III, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Buna göre tablo III incelendiğinde, erkek ve kız öğretmen adayların kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Bunun yanında erkek öğretmen adaylarının ben-merkezli (X=34,51) ve öğrenci-merkezli (X=37,12) kaygı düzeyleri kız öğretmen adaylarınkinden yüksek olmasına rağmen, erkek öğretmen adayların görev-merkezli (X=37,12) kaygı düzeyi, kız öğretmen adayların görev-merkezli (X=38,44) kaygı düzeylerinden daha düşüktür.

3-Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları öğrenim gördüğü anabilim dallarına göre değişmekte midir?

Tablo IV. Anabilim Dallarına Göre Kaygı Türlerinin Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kaygı Türleri	Bölümler	N	X	SS	P≤.05
4.Sınıf	BMK	Almanca	35	32,1429	11,604	.23
		Fransızca	45	33,0222	11,639	
		İngilizce	50	36,1200	11,284	
	GMK	Almanca	35	36,0857	9,481	.04
		Fransızca	45	36,8889	10,846	
		İngilizce	50	41,1200	10,348	
	ÖMK	Almanca	35	34,2857	11,426	.02
		Fransızca	45	34,2667	11,402	
		İngilizce	50	40,1600	12,681	

Tablo IV dördüncü sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının anabilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Tablo IV incelendiğinde üç farklı anabilim dalındaki dördüncü sınıf öğretmen adaylarının ben-merkezli kaygılarının istatistiksel açıdan birbirlerinden önemli ölçüde farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, İngilizce öğretmenliği adaylarının görev-merkezli (X=41,12) ve öğrenci-merkezli (X=40,16) kaygıları ile Almanca ve Fransızca öğretmenliği adaylarının görev-merkezli (X=36,08, X=36,88) ve öğrenci-merkezli (X=34,28, X=34,26) kaygıları arasında önemli derece fark oluştuğu görülmektedir (sırasıyla, p=.04 ve p=.02).

4-Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarında yaş faktörünün etkisi var mıdır?

Tablo V. Yaş Faktörüne Göre Mesleki Kaygı Türlerinin Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kaygı Türleri	Yaş Aralıkları	N	X	SS	P≤.05
4. Sınıf	BMK	20-24	95	32,1429	11,604	.92
		25-30	33	33,0222	11,639	
		30+	2	36,1200	11,284	
	GMK	20-24	95	36,0857	9,481	.89
		25-30	33	36,8889	10,846	
		30+	2	41,1200	10,348	
	ÖMK	20-24	95	34,2857	11,426	.70
		25-30	33	34,2667	11,402	
		30+	2	40,1600	12,681	

Tablo V dördüncü sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin yaş aralıklarına göre dağılımını göstermektedir. Tablo V incelendiğinde, yaş faktörünün öğretmen adaylarının ben-merkezli, görev-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygı düzeylerini istatistiksel açıdan önemli ölçüde etkilemediği görülmektedir. Diğer taraftan, 30 yaş üzeri aralığındaki öğretmen adaylarının ben-merkezli (X=36,12), görev-merkezli (X=41,12) ve öğrenci merkezli (X=40,16) kaygı türlerinin hepsinde kaygı düzeylerinin, diğer yaş aralıklarındaki öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinden çok daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuç Ve Tartışma

Sonuç olarak bu çalışmada, Almanca, Fransızca ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri bazı değişkenler (cinsiyet, bölüm ve yaş) aracılığıyla saptanmaya çalışılmıştır. Öyle ki araştırmada elde edilen en önemli bilgileri şu şekilde özetlemek mümkündür. Birinci olarak, üç farklı kaygı türünün genel olarak yabancı dil öğretmeni adayları arasındaki dağılımına baktığımızda, öğretmen adaylarının görev-merkezli kaygı düzeylerinin ben-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygı düzeylerinden çok daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, Saban, Korkmaz ve Akbaşlı'nın (2004) ''Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları'' adlı çalışmasının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Saban ve arkadaşları, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı branşlarda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını farklı değişkenler yoluyla saptamaya çalışmış ve sonuç olarak dördüncü sınıf öğretmen adaylarının görev-merkezli kaygılarının ben-merkezli ve öğrenci merkezli kaygılarından yüksek olduğunu gözlemlemiştir.

Bu durumu şöyle açıklamak mümkündür. Son sınıftaki yabancı dil öğretmen adayları, beş yıllık hizmet öncesi öğretmen eğitimi süresince kazanmış oldukları bilgi, beceri ve deneyimleri sayesinde, öğretmenlik mesleğinin genel olarak görev ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibidirler. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğinin kendilerine uygun olup olmadığı hususunda şahsi bir fikre

sahiptirler. Ancak bu öğrenciler öğretmenlik mesleğine atanma sürecinde oldukları için ve öğretmen olarak göreve başladıklarında başaralı olup olamayacakları endişesini taşıdıkları için görev-merkezli kaygılarının yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

İkinci olarak dördüncü sınıf yabancı diller bölümünde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının cinsiyet yönünden farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre cinsiyetin öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını önemli ölçüde etkilemediği sonucuna varılmıştır. Öyleki, Dilmaç'ın (2010), Taşğın'ın (2006), Ünaldı ve Alaz'ın (2008) farklı branşlardaki öğretmen adaylarının mesleki kaygılarına yönelik yaptıkları çalışmalarda da, cinsiyet faktörünün erkek ve kız öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna varmışlardır. Ancak çalışmamız sonuçlarına göre, kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark olmasa da dikkat çekici nokta şudur; kız öğrencilerin görev-merkezli kaygı düzeyleri erkeklerinkinden yüksek olmasına rağmen ben-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygı düzeyleri erkeklerinkinden düşüktür. Fakat cinsiyet değişkeni bakımından incelediğimiz diğer araştırmalarda, tüm kaygı türlerinde kız öğrencilerin mesleki kaygılarının erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür.

Üçüncü olarak, Almanca, Fransızca ve İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının görev-merkezli, ben-merkezli ve öğrenci merkezli kaygı türleri arasındaki fark farklı düzeylerdedir. Araştırma sonuçlarına göre, tüm kaygı türlerinde İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin mesleki kaygı düzeyleri, Almanca ve Fransızca Öğretmenlinde okuyan öğrencilerinden çok daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Almanca ve Fransızca Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin mesleki kaygılarının çok düşük olmasının sebebini şöyle açıklayabiliriz. Bu bölümlerde öğretmen ataması yapılmadığı için, öğrencilerin öğretmenlik mesleğini gerçekleştireceklerine olan inancı ve motivasyonları çok düşüktür. Bu durumda öğrencilerin mesleki kaygılarını olumsuz etkilemektedir.

Son olarak araştırma verilerine göre, yaş faktörünün öğretmen adaylarının mesleki kaygıları üzerinde önemli derecede etkisinin olmadığı saptanmıştır. Farklı yaş gruplarına (20-24, 25-30 ve 30+) göre mesleki kaygıların farklılaştığı, görev-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygıların 30 yaş üzeri öğretmen adaylarında daha yüksek olduğunu, 20-24 yaş gurubu arasındaki öğretmen adaylarının görev-merkezli kaygılarının en yüksek seviyede olduğunu, 25-30 yaş grubu arasındaki öğretmen adaylarının da görev-merkezli kaygılarının en yüksek seviyede olduğunu gözlemledik.

KAYNAKÇA

ÇELİKÖZ, Nadir ve ÇETİN, Filiz (2004).''Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler'', *Milli Eğitim Dergisi*,Sayı 162, ss.160-167

DİLMAÇ, Oğuz (2010).''Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi'', *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı 24, ss.49-65

DOĞAN, Türkan ve ÇOBAN, Aysel Eren (2009).''Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi'', *Eğitim ve Bilim*, Cilt 34, Sayı 153, ss.157-168

ENSARİ, Hoşcan (2000). ''Yılgınlık ile Kaygı ve Öğretmen Tutumlarının İlişkisi'', *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 33, Sayı 4, ss.85-102

ERDEN, Münire (1999).*Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Alkım Yayınları, Ankara

FULLER, Frances F. (1969). ‘‘Concers of Teacher: A DevelopmentalConceptualization’’, *AmericanEducationalResearchJournal*, Vo 6, No 2, pp.207-226

KÖSE,H.Seval (2006). ‘‘Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Kaygıları’’, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 7, Sayı 12, ss.80-89

ÖZDEN, Yüksel (1999).*Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*, Pegem A yayınları, Ankara

SABAN, Ahmet, KORKMAZ, İsa ve AKBAŞLI, Sait (2004). ‘‘Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygıları’’, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Yıl 5, Sayı 17, ss.198-209

ŞAHİN, Ali Ekber (2004). (Edt. SÖNMEZ Veysel), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş,* Anı Yayıncılık, Ankara

TAŞĞIN, Özden (2006).‘‘Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi’’, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 14, No2, ss.679-686